

เทศน์เช้า วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ธรรมะมันจะเกิดขึ้นมา คุณ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปค้นคว้า ค้นคว้าจนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมใหม่ แล้วพวกเรายก ว่าธรรมะมีอยู่แล้ว ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม ให้มันลอยมาเอาเองหรือ มันจะลอยมาจากไหนล่ะ ขนาดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังต้องค้นคว้าขนาดนั้น ๖ ปี ไปรื้อค้นมาอยู่ ๖ ปี ไปศึกษากับเขาก็ไม่ได้ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาตรัสรู้ ตรัสรู้ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้น เวลาเราจะทำคุณงามความดีของเรา เราจะต้องทำคุณงามความดีของเรา ต้องมีการกระทำ มันไม่มีหรอก ในพระพุทธศาสนามันมีเหตุมีปัจจัย มันต้องมีที่มาที่ไป มันไม่มีที่ว่าลอยมาจากไหน ไอ้ที่ว่าลอยมาจากไหนมันเป็นอธิษฐานบารมี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งอธิษฐานไว้ ตั้งอธิษฐานบารมี ตั้งอธิษฐานว่าเราจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ภาคหน้า เราก็สร้างบุญกุศลมาเป็นพระโพธิสัตว์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์แล้วมันกลับไม่ได้

แต่เวลาคนปรารถนาทำคุณงามความดี ใครๆ ก็อยากจะมีอำนาจวาสนา ใครก็อยากจะมีชื่อเสียงขจรขจาย ใครก็อยากมีอำนาจวาสนามาก ก็ตั้งปรารถนากันเป็นพุทธภูมิ อยากจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากันทั้งนั้นแหละ แล้วพอทำไปๆ สุดท้ายแล้วนะ สุดท้ายทำไปมันไม่มีคืนไม่มีปลาย แล้วมันจะจบเอาเมื่อไหร่ เพราะพระพุทธเจ้ายังไม่พยากรณ์

ขนาดหลวงปู่่มั่นนะ ท่านบอกว่าท่านปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์เหมือนกัน ท่านปรารถนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน แล้วก็สร้างบุญกุศลมา มาก บุญกุศลมา มาก สร้างมามากแล้วแหละ แต่ถึงที่สุดแล้วท่านมาได้คิดใจ ท่านคิดของท่านเอง ไม่ใช่ว่าได้คิด ท่านมาใช้ปัญญาของท่านว่า ถ้าในชาติปัจจุบันนี้เวียนว่ายตายเกิด เพราะท่านเกิดมาท่านก็มีโรคประจำตัวอยู่แล้ว เป็นโรคท้องเสียมาตั้งแต่เป็นฆราวาส เวลามาบวชใหม่ๆ มาใส่ไม้อยู่ที่วัดเสียบ

ท่านก็เป็นโรคของท่าน ท่านมีโรคประจำตัวของท่านอยู่แล้ว คนมีโรคประจำตัวนะ มันทำอะไร มันขาดตกบกพร่องไหม คนสมบูรณ์เขาทำอะไร เขาทำของเขา เขายังทุกข์ยากของเขา นี่คนมีโรคประจำตัว แล้วท่านก็มาพิจารณาของท่าน

พิจารณาของท่านว่า ถ้าเราปฏิบัติในชาติปัจจุบันนี้ ถ้าสำเร็จก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน ถ้าปรารถนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สร้างบุญญาธิการไปมหาศาลเลย พอตีศรีแล้วก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เป็นพระอรหันต์เหมือนกันคือสิ้นกิเลสเหมือนกัน วิมุตตिसุขเหมือนกัน แต่มันต่างกันที่เรือสัตว์ขนสัตว์ แต่ถ้าเราสร้างอำนาจวาสนาบารมี สาวก-สาวกะ เราก็ได้สาวกไง สาวกก็ได้มีคุณธรรมในหัวใจ ก็สิ้นกิเลสเหมือนกัน ท่านคิดของท่านอย่างนั้นท่านถึงลาพระโพธิสัตว์ของท่านไง ท่านลาพระโพธิสัตว์ของท่านแล้วท่านมาประพฤติปฏิบัติของท่าน เพราะท่านมีอำนาจวาสนา เพราะได้สร้างเป็นพระโพธิสัตว์มาไซ้ไหม มันถึงเวลาท่านค้นคว้าของท่าน ท่านค้นคว้าของท่าน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาค้นคว้า ค้นคว้าโดยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง ยังไม่มีธรรมะ ธรรมไม่มี หมายความว่า มันไม่มีอริยสังข์ ไม่มีสังข์จะความจริง

คูสิ ไม่มีสังข์จะความจริง ศาสนาเซนที่ซีเปลือย ศาสนาต่างๆ ก่อนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ เขามั่นคงของเขาแล้วนะ เขามั่นคงของเขา พวกพราหมณ์เขามีกี่พันปี ๕,๐๐๐ ปี ๗,๐๐๐ ปีนู่นนะ ศาสนาเรา ๒,๐๐๐ กว่าปี ศาสนาอื่นเขามั่นคงของเขาแล้ว แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขาๆ ศึกษาที่เขาทำไมไม่คล้อยตามเขาไป ไม่คล้อยตามเขาไปเพราะอำนาจวาสนาอันนี้ไม่คล้อยตาม อำนาจวาสนา สร้างบุญญาธิการมา มาก มีบารมีไง ถ้ามันไม่มีเหตุมีผล เชื่อไม่ได้ ถ้าไม่มีเหตุ ไม่มีสิ่งใดที่มันชำระล้างในจิตใจของตัวเอง มันเชื่อไม่ได้ มันเชื่อไม่ได้ ถ้ายังสงสัย ยังลังเลอยู่ ยังงงนสนเท่ห้อย มันเป็นไปไม่ได้ ท่านถึงมากันของท่านเอง นั่นเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้าเองเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันท่านค้นคว้าของท่าน ผู้พระไตรปิฎกมีทุกวัดเลย ทุกวัดมีธรรมะทั้งนั้นแหละ ผู้พระไตรปิฎกมีตั้งอยู่ทุกวัดเลย แล้วก็มีการศึกษาๆ ศึกษา มา ศึกษา มาแล้วก็งงๆ ศึกษาทำอย่างไร ศึกษาทำอย่างไร นี่ไง หลวงปู่มันท่านถึงมากรุงเทพฯ มาปรึกษาใคร? มาปรึกษาเจ้าคุณอุบาลีฯ

เจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านก็ภาวนาของท่าน ท่านก็ศึกษา เพราะท่านเป็นคนวางรากฐานในการศึกษานะ เวลาการศึกษา สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เป็นผู้วางการศึกษาไว้ ครูบาอาจารย์ท่านสืบต่อกันมา เจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านก็มาวางรากการศึกษาไว้ ท่านศึกษาแล้วท่านยังภาวนาคด้วย

คูสิ เวลาหลวงปู่มั่นท่านอยู่ที่ถ้ำสาริกา เวลาระลึกถึง เพราะว่าท่านมาคุย มาปรึกษา ธรรมะกัน มาค้นคว้าร่วมกัน ธรรมสาธุจตุมาปรึกษา มาค้นคว้ากัน แล้วปฏิบัติขึ้นมาด้วยกัน เวลาท่านมาอยู่ที่ถ้ำสาริกาท่านก็ระลึกถึง ท่านส่งจิตมาดูใจ ดูว่าเจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านทำอะไรอยู่ เจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านกำลังพิจารณาปฏิบัติสมุปปบาท การพิจารณาปฏิบัติสมุปปบาท เจ้าคุณอุบาลีท่านพิจารณาของท่าน แล้วหลวงปู่มั่นท่านจำวันเวลาไว้ เวลาท่านลงมาจากถ้ำสาริกาไปแหวะพักวัดบรมฯ พอพูดถึงวันเวลา “วันนั้นเจ้าคุณท่านเป็นอย่างนั้นๆ จริงไหม”

“เอ้อะ! เอ้อะ!”

นี่ไง เวลาค้นคว้าๆ การค้นคว้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านค้นคว้าของท่านเอง หลวงปู่มั่นท่านค้นคว้าของท่าน ท่านปฏิบัติของท่าน ปฏิบัติของท่าน แต่ท่านก็เทียบเคียงๆ เรา จะบอกว่าความทุกข์ความยากของคนมันต่างกัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไป ปรึกษาใคร ค้นคว้าเอง ปฏิบัติเอง เทียบเคียงเอง ในหัวใจเอง คูสิ ใครจะยกย่องสรรเสริญขนาด ไหน คนดีนะ คนดีคนที่มิสัมมาคาราวะไปอยู่กับสังคมใด สังคมนั้นก็รัก สังคมนั้นก็ชอบ สังคมนั้นก็อยากเอาไว้กับเราจริงไหม คนดี แต่คนดีมีความปรารถนาลึกๆ ในใจว่า คนดีด้วย แล้วอยากจะไม่เวียนว่ายตายเกิด จะตรงข้าม ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย จะพ้นไปให้ได้

แต่เวลาเขาสอน เขาสอนไม่ได้ เขาสอนไม่ถึง เขาสอนให้ทำความสงบของใจ ใจมันสงบ แล้วมันก็เป็นฉาน โลภก็ มันก็เป็นอกิณญา มันก็ยังมีตัวตนเราอยู่ เราจะมีคุณวิเศษขนาดไหนมันก็ยังมิเวียนว่ายตายเกิด เพราะมันรู้ตัว เห็นไหม นี่คนที่มิอำนาจวาสนาบารมี เวลามารื้อค้นของท่านเอง ท่านทำของท่านเอง บุปเพณิวาสนาสติญาณ ระลึกอดีตชาติได้ ระลึกว่ามันมาจากไหน มันมาอย่างไร ค้นไว้ได้หมดเลย แล้วไปอย่างไรละ ไปไม่ได้ อันนี้ไม่ใช่ วางไว้

อ้าว! ถ้าไม่ใช่ ถ้ามันยังมีจิตอยู่ ไปอนาคต ถ้ามันเกิด แก่ เจ็บ ตาย จตุปปาตญาณ มันยังเกิด ถ้ามีแรงขับ มีวิชา ต้องเกิดๆ เกิดแล้วก็ต้องตาย ก็เวียนว่ายตายเกิดอย่างนั้นไง อดีตที่ส่งเสริมมาเป็นแบบนี้ อนาคตที่มันจะเป็นไปมันมี อดีตอนาคตมันมี เมื่อวานมี วันนี้มี มันก็

จะมีพຽ່ງนี้ พຽ່ງนี้ยังต้องมี ถ้าเรามีอยู่ พຽ່ງนี้เราต้องเผชิญกับชีวิตพຽ່ງนี้อีก แล้วถ้ามันจะดับ จะดับอย่างไรละ

ย้อนกลับมา ย้อนกลับมา อาสวักขยญาณ ย้อนกลับมา เห็นใหม่ ดับลง ดับลงที่จิต

“เธอจมองโลกนี้เป็นความว่างแล้วกลับมาถอดถอนอัตตานุทิฎฐิ” ทิฎฐิความเห็น ตัวตนของเราถอนทั้งหมดเลย

อ้าว! พຽ່ງนี้ก็เป็นพຽ່ງนี้ เมื่อวานก็มาแล้ว ไม่ไปตื่นตื่นอะไรกับมัน ปัจจุบันนี้ได้ถอนแล้ว รู้เท่าหมดเลย แล้วพຽ່ງนี้ก็ ภารา หเว ปญจกขุขุชา มันก็เป็นภาระ มันเป็นสิ่งที่มียู่ มันก็ไม่ตื่นตื่นไปกับมัน เราต้องอยู่ เราต้องอยู่กับมัน แต่เราก็ไม่ต้องว่า พຽ່ງนี้จะมีอะไร พຽ່ງนี้จะเป็นอย่างไร...พຽ່ງนี้ก็คือพຽ່ງนี้ นี่ไง ถ้ามันกลับมาย้อนตรงนี้หมด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้าขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง เวลาหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นนะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้ “ถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง”

สมัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ เทวดา อินทร์ พรหมสำเร็จเป็นพระอรหันต์เป็นแสนๆ เวลาเทศนาว่าการไป ไปเทศน์ชฎิล ๓ พี่น้อง ๕๐๐ เทศน์ที่หนึ่งมีนักบวชสำเร็จทีละ ๕๐๐ ทีละ ๑,๐๐๐ คิคคูลิ พระอรหันต์ นั่งอยู่นี้พระอรหันต์ทั้งนั้นเลย

เวลาวันมาฆบูชา เห็นใหม่ เป็นผู้บวชให้เอง บวชให้เอง สอนเอง ๑,๒๕๐ องค์ เป็นเอหิภิกขุ เหมือนเราตลอดเอง เราตลอดด้วย เราบวชให้เอง มันตลอดออกมา แล้วสั่งสอนจนเป็นพระอรหันต์ด้วย ระลึกถึงบุญคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คูลิ มองไปที่ไหนมีแต่พระอรหันต์ สังคมพระอรหันต์ที่อยู่กัน แล้วพระอรหันต์ เห็นใหม่ “เธอทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว จะไม่ทำ ความชั่วทั้งนั้น จะทำจิตใจให้สิ้นสุด” นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการพระอรหันต์ด้วยกัน นั้นเวลาเจริญรุ่งเรือง แล้วกาลเวลาก็ผ่านไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ว่าถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง

ในสมัยหลวงปู่มั่นนะ เวลาท่านจะออกประพฤติปฏิบัติ ที่ปฏิบัติ ปฏิบัติจากที่ไหน หลวงปู่มั่นปฏิบัติอย่างไร หลวงปู่เสาร์ท่านพาของท่าน ผู้ที่สร้างอานาจาสนาบารมีมา ในเมื่อบวชแล้วเราก็จะไม่ใช้ชีวิตอยู่กับวัดกับวาที่เขายู่ใช้ชีวิตแบบประเพณีวัฒนธรรม เราจะรู้คั่นของเรา

ออกธุดงค์ ออกคันคว่ำ คันคว่ำเสร็จแล้ว แล้วจะไปปรึกษาใครล่ะ ใครเป็นอาจารย์ล่ะ นี่ความสงสัยมันมี เห็นไหม ขนาดที่ว่าลาพระโพธิสัตว์ เวลาลาพระโพธิสัตว์แล้วย้อนกลับมา เวลาย้อนกลับมาด้วยปัญญา ด้วยการศึกษา ด้วยการคันคว่ำ คันคว่ำ เพราะตู้พระไตรปิฎกมีอยู่ทุกวัด พระเถระเต็มไปหมด แล้วใครจะบอกได้ ใครจะสอนได้

เวลาท่านคันคว่ำของท่าน ท่านทำของท่านจริง เพราะท่านมีอำนาจวาสนา พุทธศาสนา เจริญ เจริญที่ไหนล่ะ? เจริญในใจของหลวงปู่มั่น เจริญในใจหลวงปู่เสาร์ นี่เจริญในใจ เพราะใจที่มันเป็นธรรมจริงๆ เห็นไหม ธรรมแท้ๆ พุทธธรรมแท้ๆ แสดงออกมา แม้แต่ความเป็นอยู่ ใครได้เห็นความเป็นอยู่นะ มันก็เคารพบูชาแล้ว เพราะมันไม่มีมารยาสาไถย มันเป็นจริงอย่างนั้น

คูลี เวลาเขาพูดกัน “พระอรหันต์เหมือนเด็กๆ เด็กๆ ที่มันไม่รู้ นั่นพระอรหันต์”

มันจะพระอรหันต์ตรงไหน เด็กมันร้องไห้ เด็กมันอ่อนแอ มัน เด็กมันต้องการความอบอุ่น มันจะพระอรหันต์ที่ไหนล่ะ เราบอกว่า เวลาพระอรหันต์ไม่มีมารยาสาไถย มันเหมือนเด็กที่ไร้เดียงสาที่ไม่มีมารยา ไม่มีมารยาสาไถย แต่เด็กนี้มันมีภวาสวะ มันมีภพ มันเป็นกาลเวลา

แต่พระอรหันต์ไม่เป็นอย่างนั้น นี่สมบุรณ์ด้วยสติ เวลาอยู่โดยธรรมชาติ เวลาจะออกเสวยอารมณ์ เวลาออกมารับรู้มันถึงพร้อมมา แล้วพร้อมมาทำไมพระอรหันต์ยังหกล้ม ยังเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่ล่ะ อันนั้นมันเป็นเรื่องภาวะ ของที่เป็นภาวะ เห็นไหม เรามีเสื้อผ้าอยู่ชุดหนึ่ง เสื้อผ้าเราต้องเก็บล้าง ต้องซักไหม แล้วเราเอามาใช้แล้วเราต้องซักล้างอีกไหม เสื้อผ้าเราต้องซักไหม ซักมันก็เหมือนซักไหม เสื้อผ้าเราก็ต้องซัก ต้องปะ ต้องชุน เพื่อเราจะใช้ของเราไปซักไหม

ขั้น ๕...ธาตุ ๔ ขั้น ๕ มันไม่ใช่จิต มันไม่ใช่ธรรมชาติ ธรรมชาติมันอาศัยธาตุ ๔ ขั้น ๕ นี้อยู่ มันก็เหมือนเสื้อผ้าชุดหนึ่งที่รับภาระผิชอบที่ที่ต้องซัก ต้องดูแลมันไป แต่ของเรามีไม่ใช่ ของเราขั้นฆมาร มันเป็นมาร มันเป็นเสื้อผ้า มันเป็นมารด้วย แล้วมันก็รัดคอด้วย จะเอาสวยงามอย่างนั้น จะเป็นทุกข์ใจอย่างนั้น มันชำระเสียหาย อู๊ย! เจ็บปวดเลย อู๊ย! ตัวนี้มัน...นี่กิเลสมันไปยึด มันคนละเรื่องกัน เห็นไหม

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าพระอรหันต์เหมือนเด็กไร้เดียงสานี่เขาพูดกันไป พระอรหันต์เหมือนเด็กไร้เดียงสา มันไม่มีมารยาสาไถย...นั่นมันเป็นเด็ก แต่ถ้าจิตมันไม่เป็นอย่างนั้นหรอก ถ้าจิตมันเป็นความจริงขึ้นมาะ มันพิจารณาของมันไป เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป เป็นขั้นเป็นตอน เห็นไหม

ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เจริญในใจของครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านเป็นธรรมของท่านมา ท่านเป็นธรรม เป็นธรรมมาจากไหนล่ะ? เป็นธรรมมันก็ต้องมาจากความเพียร ความวิริยะ ความอดุทธาหะ ฉะนั้น เวลาเราทำความเพียร ความวิริยะ ความอดุทธาหะ เรื่อย่าน้อยเนื้อต่ำใจ

เราเกิดมาแล้วเราก็อยากจะมั่งมีศรีสุข เราอยากทำอะไรประสบความสำเร็จ มันก็อยู่ที่อำนาจของคน คนที่มันมีอำนาจวาสนาทำอะไรได้ จังหวะและโอกาสมันสมควร มันพอดี เพราะบุญของเขา ของเรานะ เราทำของเรา เราทำของเรา มันจะขาดตกบกพร่องบ้าง เพราะเราก็ไม่สมบูรณ์ของเรา อย่างเช่นทำทานๆ คุลี เขาจะทำกันไหม เขาบอกทำไมล่ะ เราหามา เราหามาเป็นของเรา ต้องไปให้คนอื่นด้วยทำไม

อ้าว! เราหามา หามาด้วยน้ำพักน้ำแรง เราหามาเพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย แต่สิ่งที่เราเสียสละออกไป เราเสียสละเพื่อฝึกฝนใจของเรา เพื่ออำนาจวาสนาบารมีของเรา ถ้าอำนาจวาสนาบารมีเพื่อหัวใจ หัวใจที่มันมีอำนาจวาสนาบารมี นี้บุญกุศลๆ เวลาเราทำอะไร ที่ว่า เวลาเขาทำอะไรเขาประสบความสำเร็จ เขาทำอะไร จังหวะโอกาสเป็นของเขา เราทำอะไรมันขาดตกบกพร่อง

ก็นี่ไง พระอรหันต์สมัยพุทธกาล พระสิวลีเป็นผู้มีลาภรอนจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะอะไร เพราะเป็นหัวหน้าทำบุญมาตลอดไง พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลที่ว่าทุกตะเช็ญใจเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา ไม่เคยกินข้าวอัมแม่แต่มือเดียวเลย นี้มือหนึ่งไม่เคยกินข้าวอัมเลย แต่เป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร

เราก็เหมือนกัน เราจะมั่งมีศรีสุขขนาดไหน หัวใจเราทุกข์เรายากหรือเปล่า หัวใจเรามีธรรมโอสถขึ้นมาเพื่อจรรโลงใจหรือเปล่า เราจะทุกข์จนเช็ญใจ เราทำอะไรขาดตกบกพร่อง เราก็ขาดตกบกพร่องเพราะเราก็เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ปากท้องมันก็เท่านี้แหละ ปากท้องมันก็ไม่ให้คุณค่าเราไปมากกว่านี้หรอก แต่จิตใจของเราต่างหากที่มันจะมีคุณค่ามากไปกว่านี้ ถ้ามันทำแล้วเราก็วางไว้ ดีเสียอีกเพราะมันทำแล้วมันมีความขัดข้องหมองใจ มันจะมีเหตุให้ได้วิปัสสนา มันมีเหตุให้ทำความสงบของใจเข้ามา

ถ้าใจมันสงบเข้ามา มันมีคุณธรรมเข้ามาในหัวใจ จิตสงบแล้วมันมีที่พึ่งอาศัย แล้วถ้าฝึกหัดใช้ปัญญาขึ้นไป ปัญญาจะเกิดขึ้น เห็นไหม มันเกิดที่นี้ มันเกิดที่มรรค มันเกิดที่การกระทำ เกิดที่ความเพียร ความวิริยะ ความอดุทธาหะ

คนเราจะประสบความสำเร็จก็เพราะเขามีความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ แล้วเขามีสติปัญญา เขามีเขาวนปัญญาของเขา เพราะเขามีบารมี แต่ของเรา ถ้าเราจะทำความสำเร็จ เราไม่มีเขาวนปัญญาของเรา ถ้าบุญกุศลมันก็ให้ผลประสบความสำเร็จ แต่ไม่มีปัญญาฯ

แต่เวลาจะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมามันต้องเกิดจากปัญญา ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการภาวนา แล้วเราก็ฝึกฝนของเราขึ้นมาสิ สิ่งนี้มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม พระอรหันต์ทุกองค์ต้องเกิดมรรคญาณ พระอรหันต์ทุกองค์ต้องมีมรรค พระอรหันต์ทุกองค์ต้องมีศีลสมาธิ ปัญญาเกิดจากใจดวงนั้น แล้วชำระจิตดวงนั้นให้เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา พระอรหันต์ขึ้นมาไม่ได้ด้วยการอ่อนวอนใคร พระอรหันต์ขึ้นมาไม่ได้ให้ใครยกย่องสรรเสริญ พระอรหันต์ไม่ให้มีใครการันตี ไม่ใช่ ไม่มีใครการันตีพระอรหันต์องค์ไหนได้

พระอรหันต์ต้องทำจากใจพระอรหันต์นั้นขึ้นมาเอง จากใจที่สกปรกโสโครก จากใจที่มีอวิชชา ทำขึ้นมาจนสำเร็จขึ้นมา พอสำเร็จขึ้นมาแล้ว นี่ถึงพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง มันเจริญในใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นขึ้นมา ท่านถึงเห็นคุณธรรมเป็นความสำคัญ ท่านถึงอยู่ป่าอยู่เขามาตลอดเพื่อเป็นเนติแบบอย่างให้กรรมฐานรุ่นหลังมาได้ถือเป็นเยี่ยงอย่าง ท่านทำไว้เป็นเยี่ยงอย่าง ท่านเสียสละไป

พระอรหันต์มีความทุกข์ใหม่ พระอรหันต์จะอย่างไรก็ได้ ดูหลวงตาสิ เวลาท่านปฏิบัติขึ้นมา ท่านพยายามเข้มงวดกับตัวท่านเองมาก เวลาแก่เฒ่าชราขึ้นมา เพื่อประโยชน์กับโลก ท่านบอกเพื่อประโยชน์กับโลกๆ ท่านอยู่ของท่านโดยวิหารธรรมของท่าน เพื่อประโยชน์กับโลกๆ

คำว่า “ประโยชน์กับโลก” พยายามทรงธาตุขั้นไว้เพื่อประโยชน์กับโลก ให้อะไรก็ไม่รู้ว่าท่านทรงไว้ทำไมไป เพราะพระอรหันต์มันไม่มีทุกข์ไม่มียาก ไม่มีอะไร แล้วเขาจะอยู่ทำไมล่ะ แต่ท่านทรงประโยชน์ไว้ ท่านบอกว่าตายกับอยู่มีค่าเท่ากัน แต่อยู่เพื่อประโยชน์กับโลกๆ ประโยชน์กับสังคม ประโยชน์กับเนติแบบอย่างให้คนได้ดู แต่คนก็คิดอย่างนั้น คิดอย่างนี้ คิดกันไปในใจ คิดไปแต่มุมมอง คิดไปแต่ทิฐิฐานะของตัวเอง คิดแต่ความเห็นของตัวเอง

แต่ถ้ามันจะเป็นความจริงๆ พระอรหันต์ทุกองค์ต้องมีสติปัญญาจะเข้าไปชำระล้าง แล้วมีสติปัญญาแล้วมันไม่โง่หรอก มันดำรงชีวิตได้ แม้แต่อาชนะกิเลสยังอาชนะกิเลสได้เลย แม้แต่ฆ่ากิเลสในหัวใจยังฆ่ามาแล้ว มันจะไปโง่กับใครล่ะ มันจะเอาชีวิตไปสมบุกสมบัน ชีวิตมันก็

ต้องดิ้นรนไปไง แต่ใช้ชีวิตเป็นแบบอย่าง เห็นไหม หลวงปู่มั่นท่านอยู่ป่าอยู่เขาของท่านเป็นเนติแบบอย่างให้กับเรากระทำ เราทำตาม เพราะอยู่อย่างนั้นมันมีความสุขใหม่ในสายตาของทางโลก แต่วิหารธรรม วิหารธรรมในใจมันสุข มันมีความสุขของมัน วิหารธรรม ถ้ามีวิหารธรรมในใจแล้ว อยู่ด้วยวิหารธรรม มันมีอะไรจะมีค่ามากกว่านั้นล่ะ แต่ท่านทรงธาตุ ทรงขันธุ์ไว้เพื่อประโยชน์กับโลกนะ ประโยชน์กับพวกเรา ประโยชน์กับพวกเราได้ อย่างน้อยๆ มันก็ดูแบบอย่าง

มันจะไม่เข้าตาเราเลยล่ะ มันจะขวางหูขวางตาไปหมดล่ะ ไม่ทำได้ตั้งใจเราเลย ขวางหูขวางตาไปหมด

แต่ขวางหูขวางตาคือขวางกิเลสใจ ไม่ให้กิเลสมันออกไปพ้นพรมมากเกินไป แต่ถ้ามันไม่ขวางหูขวางตามันก็ไปแนวทางกิเลสใจ ในทางอหะระจละละ มันเป็นแนวทางนั้นไง แนวทางการตลาดใจ แล้วก็อยู่กับแบบนั้นแหละ อยู่กันแบบตลาดๆ นั้นล่ะ แต่ไม่อยู่แบบวิหารธรรม พรหมจรรย์ เราอยู่กันด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ เราอยู่ด้วยการมีเป้าหมาย เราอยู่ด้วยกันนะ พยายามฝึกฝนให้เราเกิดสติเกิดปัญญาขึ้นมา เกิดมาชาตินี้ไม่เสียชาติเกิด เอวัง